

Plan för att förebygga och undvika osakligt beteendet

xxx FBK

xx.xx.2024

Målsättningen med planen är att

- Säkerställa barn och ungdomars integritet
- Främja barns och ungdomars mänskliga och grundläggande rättigheter
- Främja barns och ungdomars trygga uppväxt, utveckling och välmående
- Skydda barn och ungdomar från sexualbrott och andra faktorer (t.ex. vålds- och rusmedelsbrott) som hotar den ungas trygga uppväxt
- Respektera de frivilliga personernas integritetsskydd
- Skapa ett rätt dimensionerat och ändamålsenligt förfaringsätt både ur myndigheternas och brandkårens synvinkel.

För att trygga barns eller ungas integritet är det viktigt att gemensamma regler för verksamheten görs upp. Det är av största vikt att de gemensamma reglerna är så specifika som möjligt när det gäller verksamhet med barn och ungdomar. Reglerna skall vara klara och alla skall förbinda sig att följa dessa regler. Reglerna skyddar förutom barn och ungdomar även vuxna och utbildare när det gäller möjliga anklagelser. Gemensamma regler som alla följer ger en trygg grund för verksamheten. Det är lättare att reda ut en situation med osakligt beteende om brandkåren kan hänvisa till gemensamma, av alla undertecknade regler för verksamheten.

Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos frivilliga som deltar i verksamhet bland barn (148/2014. <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20140148>) ger arrangören möjlighet att kontrollera en frivillig persons brottsbakgrund under vissa premisser. Genom kontrollen strävar man till att förhindra personer som tidigare har gjort sig skyldiga till brott exempelvis utsatt barn för sexual-, vålds- eller drogbrott att delta i verksamheten. **Den frivilliga utredningen av brottsbakgrund är endast en kompletterande åtgärd då det gäller skyddande av barns och ungas trygghet. Medvetenheten att man kan reda ut brottslig bakgrund hjälper kanske till att förebygga problem.**

Barns och ungdomars bästa och säkerhet ska prioriteras i brandkårens ungdomsverksamhet. Störande och osakligt beteende eller utnyttjande hör inte hemma inom ungdomsverksamheten. Om en vuxen persons beteende inte lämpar sig i underårigas närhet, bör detta omedelbart tas till tals med personen i fråga. Ifall en ungdoms uppförande mot en vuxen är osakligt skall vuxna ingripa omedelbart ingripa.

Ifall det finns en grav misstanke om osakligt eller störande beteende eller utnyttjande skall umgänget mellan offret och utövaren omedelbart avbrytas tills saken är utredd. Barnets eller ungdomens föräldrar bör alltid underrättas i en dylik situation. Då handlingen eller försök till handling uppfyller beskrivningen i strafflagen skall man omedelbart vara i kontakt med polis och barnskyddsmyndighet.

Barn och ungas rättigheter

Inom avtalsbrandkårsverksamheten har vi nolltolerans mot osakligt beteende, vilket särskilt betonas inom ungdomsarbetet. Var och en som deltar i verksamheten har ansvar för sitt eget beteende och detta ansvar kan överflyttas till någon annan.

- De unga bör veta att det inte är skamligt eller offrets eget fel ifall någon blivit utsatt och att det är viktigt att omedelbart berätta åt föräldrarna eller utbildarna.
- Ungdomsavdelningens övningar, läger och andra evenemang skall planeras så att det alltid finns åtminstone två vuxna personer på plats. Om detta inte lyckas, är ledningen ansvarig för att göra upp en specifik anvisning för evenemanget så att de ungas integritet kan säkerställas.
- Specifika spelregler (t.ex. utgående från detta kompendium) skall göras upp för den egna avdelningen. Spelreglerna skall också gås igenom med personer som bara sporadiskt deltar i utbildning av de unga.

- Den som söker sig till uppgiften som ungdomsavdelningens utbildare skall intervjuas och ges introduktion så att hen förstår vad som inverkar på de ungas integritet och trygghet.
- Nya utbildare behöver introduceras och handledas i reglerna för ungdomsarbetet och hur man umgås med barn. Varje ny utbildare ska också bekanta sig med avdelningens regler samt kvittera att de läst planen.

Osakligt bemötande

Exempel på osakligt bemötande är:

- användande av öknamn
- gester eller miner med sexuell anspelning
- kommentarer eller frågor som gäller kroppen, klädseln eller privatlivet
- sexuellt betingad berörelse som att knipa, kyssas, klämmas
- nedvärderande och "grova" sexistiska vitsar samt osakliga samtal om sexualiteten
- telefonpåringningar, textmeddelanden, e-post och brev eller andra kontakter med sexuellt betonat innehåll
- påtryckning till eller tvång till sexuell kontakt
- favorisering, mobbning eller underkastelse
- att isolera någon från de övriga ungdomarna
- upprepande krav att utföra oangenäma uppgifter
- diskriminering utgående från kön, etnisk bakgrund, språk, medborgarskap, ålder, lyte, sexuell inriktning, religion, övertygelse eller av annan personligt riktad orsak

Det är inte fråga om osakligt bemötande då man i normal utbildningsverksamhet ger order och kommandon, inte heller om man vidrör varandra till exempel under utbildning av första hjälp. Man bör dock uppmärksamma hur ungdomarna rör vid varandra vid första hjälp-utbildning speciellt om det finns yngre ungdomar med på övningen. Man bör speciellt ta i beaktande olämpligt språkbruk och tvetydiga vitsar utbildarna emellan då det finns ungdomar på plats.

Observera att:

- Det är alltid en vuxen som tar ansvaret för de ungas välmående och att alla gränser följs.
- Ett NEJ betyder NEJ i alla situationer!

Följ med ungdomsavdelningens verksamhet

Genom att följa med ungdomarna kan en vuxen lägga märke till att någonting håller på att ske "under ytan".

- Det kan vara svårt att upptäcka störande eller osakligt bemötande då det nödvändigtvis inte syns utåt. Genom att iaktta den ungas kroppsspråk kan den vuxna upptäcka att något är fel, exempelvis om den unga drar sig undan, är rädd för beröring, byter pinsamma samtalsämnen osv.
- Lägg märke till om en ungdom medvetet undviker en specifik vuxen person. Går någon t.ex. ut då någon vuxen person finns i rummet?
- Tillbringar någon ungdom onaturligt mycket tid med någon vuxen, håller sig kanske lite för nära

personen eller pratar till personen på annat sätt än de övriga vuxna.

- Har det bildats "klickar" i avdelningen eller blir någon lämnad "utanför".
- Osakligt bemötande sker också på sociala media och kan då vara mycket svårt att upptäcka. Genom öppen och tillåtande diskussion kan ungdomen eventuellt berätta om dylik mobbning eller störande beteende.
- Fråga rakt ut av de unga om osakligheter och mobbning, skapa en öppen och tillåtande atmosfär där alla vågar prata.

De unga är bra på att hålla hemligheter, både medvetet och omedvetet, så det kan vara utmanande att komma på osakligt beteende och mobbning. Brandkåren är för många ungdomar som en andra familj, vilket också betyder att det kan vara ännu svårare att komma åt dessa fenomen då ungdomarna kanske känner att de sviker det egna gänget.

De unga kanske funderar på och är rädda för följderna: Vad händer nu? Får alla veta om detta? Tänk om jag har fel? Kanske alla skrattar åt mig? Lämnas jag utanför gänget nu?

Om personer i ledande ställning bara passivt från sidan följer med mobbningen eller det osakliga bemötandet och inte säger eller gör någonting åt saken eller helt förnekar saken skapar det en föreställning åt de unga att osakligt beteende och mobbing är tillåtet och godkänt.

Hur ingripa vid störande beteende

Då osakligt beteende eller allvarlig misstanke om detta finns, är det på vars och ens ansvar att underrätta ansvarspersonen. Alla misstankar och klagomål skall behandlas och man skall ingripa i möjliga brottsmisstankar omedelbart.

Alla parter skall höras i ärendet innan beslut fattas. Vid behov kan man höra utomstående sakkunniga för att reda ut saken. Avsikten är att hålla verksamheten öppen och transparent, dvs. alla beslut som fattas och alla åtgärder skall kunna motiveras för alla inblandade parter.

Anmälan som tas emot skall tas på allvar

Alla anmälningar om osakligt beteende skall tas emot och behandlas på allvar. Anmälningen tas emot av ansvarspersonerna som utsetts på förhand inom föreningen. Personen som tar emot klagomålet skall tacka personen för att man har tagit kontakt och man skall lyssna på personen i lugn och ro. Beklaga det osakliga beteende som personen har utsatts för och ta oron på allvar. Ta ansvar för att föra saken till vidare behandling. Lova inget visst slutresultat innan saken har blivit utredd. Bestäm en ny kontakttid och håll fast vid den även om saken ännu inte har gått vidare.

Den som tar emot anmälan antecknar:

- innehåll i anmälan
- datum
- vem som har tagit emot anmälan
- anmälarens namn om det är känt

Om anmälan tas emot av en annan person än den som utsetts på förhand i föreningen, agerar man enligt ovanstående anvisning och vidarebefordrar anmälningen till personen som ansvarar för ärendet inom föreningen.

Beslut om vem som behandlar ärendet

Föreningen bör ha utsett personer som i första hand behandlar anmälningar. Personernas opartiskhet bör beaktas vid alla anmälningar.

Anmälan eller orosmomentet kan väcka starka känslor, så för att garantera en rättvis process är det viktigt att personerna som behandlar ärendet inte är direkt kopplade till händelsen. Om det inte finns tillräckligt

med opartiska personer inom föreningen för att behandla fallet, kan man be utomstående personer att göra det, till exempel från lokalförbundet eller en annan förening om det är möjligt.

I vissa fall kan den egna utbildaren vara en lämplig person för att behandla ärendet, till exempel i fall av mobbning inom gruppen eller avdelningen. Försäkra er om att personen som behandlar ärendet vid behov får nödvändigt stöd.

Godkännandet och ibruktagandet av planen

Planen är godkända av styrelsen den xx.xx.2024

Ordföranden

Sekreterare

Ändringar i planen godkänns av brandkårens styrelse.

Vid uppgörandet av planen har man använt anvisningen som organisationerna för ungdomsarbete, idrotts- och social- och hälsovården Allians, Valo, SOSTE samt kulturbranschens organisation Taika gjort. Befolkningsförbundets och (FIS) Finlandssvenska idrottsförbunds material har också fungerat som underlag vid uppgörandet av planen. Brandkårernas redan existerande anvisningar har beaktats används vid uppgörandet av planen.